

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин

15 січня 2026 року

Веде засідання голова Комітету ЗАДОРЖНИЙ А.В.

ТКАЧЕНКО М.М. Пане Голово, Ткаченко Максим на місці.

КАСАЙ К.І. Я теж на місці, колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, радий всіх вітати - моїх колег народних депутатів і всіх запрошених. На засіданні присутні 9 з 10-и членів комітету, тож у нас є кворум. Засідання оголошую відкритим.

КУЗНЄЦОВ О.О. Пане Голово, вибачте. Кузнєцов. Дуже нестабільний зв'язок. Можна, якщо з'явиться в мене кращий, мій голос зарахувати? З вашою позицією я згоден. Бо я їду до інтернету.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дякую, Олексію. Домовились.

9 з 10-и членів комітету. Чекаємо Богдана Васильовича Яременка, він обіцяв приєднатися, але його ще немає.

Отже, у нас, шановні колеги, є кворум. Сьогодні планується розглянути основний і два альтернативні до нього законопроекти, з опрацювання яких наш комітет визначено головним. А також затвердимо План роботи комітету, пропозиції до порядку денного п'ятнадцятої сесії, звіт про стан виконання

плану законопроектної роботи Верховної Ради за 2025 рік, а також розглянемо одне питання у порядку здійснення контрольної функції.

Богдан Васильович, я сподіваюсь, приєднається, але у нього дуже поганий зв'язок, намагається підключитися.

Порядок денний вам був надісланий.

ЯРЕМЕНКО Б.В. У мене дуже поганий зв'язок. Я намагаюсь...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я чую і бачу.

Тож переходимо до голосування щодо затвердження порядку денного сьогоднішнього засідання. Прошу голосувати, шановні колеги.

Задорожний - за.

Руслан Олександрович Горбенко.

ГОРБЕНКО Р.О. Голосую - за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пан Джемільєв Мустафа.

ДЖЕМІЛЄВ М. Голосую - за, пане Голово.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Касай Костянтин Іванович.

КАСАЙ К.І. Підтримую. Голосую - за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Кузнецов Олексій Олександрович.

Приймаю.

Ткаченко Максим Миколайович.

Чийгоз Ахтем Зейтуллаєвич.

ЧИЙГОЗ А.З. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Максим Миколайович Ткаченко.

ТКАЧЕНКО М.М. А я ж сказав, Ткаченко Максим – за. Ви не почули, так?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Не почули, тому перепитав.

ТКАЧЕНКО М.М. Вибачайте. Ще раз, Ткаченко Максим – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Євген Геннадійович Яковенко.

ЯКОВЕНКО Є.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Неллі Іллівна Яковлєва.

ЯКОВЛЄВА Н.І. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, без Богдана Васильовича Яременка 9 осіб з 10-и – за.
Рішення прийнято.

Тож переходимо до розгляду питань порядку денного. Питання перше.
Проект Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо працевлаштування іноземців та осіб без громадянства (реєстраційний номер 14211 від 14.11.2025 року), поданий Кабінетом Міністрів.

Та альтернативні до нього: проект Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо створення належних умов для залучення праці іноземців та осіб без громадянства (реєстраційний номер 14211-1 від 28.11.2025 року), поданий народним депутатам України Дануцою, та проект Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо працевлаштування іноземців та осіб без громадянства (реєстраційний номер 14211-2 від 28.11.2025 року), поданий народним депутатом України Третяковою Галиною Миколаївною.

Шановні колеги, звертаю увагу, що розроблення Кабінетом Міністрів України відповідної євроінтеграційної законодавчої ініціативи спрямовано на уніфікацію процедури оформлення єдиного дозволу на працевлаштування та на проживання для іноземців та осіб без громадянства, передбаченого дорожньою картою з питань верховенства права.

Також звертаю увагу, що всі три проекти законів - основний і два альтернативні до нього - ми розглядаємо разом. Тому і обговорення по них проводиться одночасно. Я по чергово надам слово ініціаторам цих трьох законодавчих ініціатив, а вже потім перейдемо до прийняття рішень. При цьому наголошую, що рекомендувати прийняти ми можемо лише один із них, тому якщо якийсь із законопроектів ми рекомендуємо прийняти, то інші два мають бути відхилені.

Тож для представлення основного законопроекту (реєстраційний номер 14211) ми запрошували на наше засідання представника Міністерства внутрішніх справ Драп'ятого Богдана Євгеновича.

Прошу до слова.

ДРАП'ЯТИЙ Б.Є. Доброго дня, шановний Андрію Вікторовичу, шановні народні депутати, колеги, присутні! Запропонований урядовий законопроект під реєстраційним номером 14211 спрямований на імплементацію до національного законодавства положень Директиви Європейського Союзу 2024/1233 Європейського парламенту та Ради від 24

квітня 2024 року про єдину процедуру подання заяви на отримання єдиного дозволу для громадян третіх країн на проживання та працевлаштування.

По суті законопроектом пропонується запровадити єдиний дозвіл на тимчасове проживання та працевлаштування, рішення про надання якого ухвалюватиме Державна міграційна служба України, замість чинної моделі, що передбачає окреме отримання дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства, який видається Державною службою зайнятості та оформлення посвідки на тимчасове проживання органами Державної міграційної служби. Цим же законопроектом пропонується створити єдиний державний вебпортал працевлаштування іноземців та осіб без громадянства в Україні, держателем якого визначити Державну службу зайнятості, а також на рівні закону встановити адміністративний збір за розгляд заяви про надання єдиного дозволу на тимчасове проживання і працевлаштування у розмірі 0,5 прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб станом на 1 січня відповідного календарного року, що на сьогодні становить 1 664 гривні.

Запропонований механізм отримання єдиного дозволу робить відповідну адміністративну послугу більш зрозумілою та прозорою, відповідає вимогам європейського законодавства та Закону України "Про адміністративну процедуру", зокрема передбачає гарантії права на оскарження рішень про відмову в його наданні. На відміну від альтернативних законопроектів урядовий проект зберігає чинний механізм гарантій першочергового працевлаштування громадян України на вакантні посади та передбачає достатні запобіжники щодо недопущення легалізації на території України під виглядом працевлаштування іноземців, які можуть становити ризики для національної безпеки, громадського порядку та публічної безпеки. Схвалення урядового законопроекту під реєстраційним номером 14211 дозволить імплементувати до національного законодавства положення Європейської директиви у сфері міграції та сприятиме вдосконаленню процедури працевлаштування іноземців і отримання ними

посвідок на тимчасове проживання з врахуванням міжнародних стандартів і кращих європейських практик.

Дякую за увагу. Просимо підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Богдане Євгеновичу.

Колеги, ініціатором альтернативного законопроекту № 14211-1 є народний депутат України Дануца Олександр Анатолійович. Він присутній, я бачу. Так що прошу до слова.

ДАНУЦА О.А. Доброго здоров'я, колеги, пане голово.

Дуже радий бачити Богдана Євгеновича, який представив основний законопроект від Кабінету Міністрів. Мій законопроект в багатьох питаннях перегукується з законопроектом кабмінівським, але все ж таки хотів би з вашого дозволу розпочати доповідь і розказати про плюси свого законопроекту.

Сьогодні ми розглядаємо документ, який без перебільшення є стратегічно важливим для майбутнього відновлення нашої держави. Повномасштабне вторгнення завдало нищівного удару по нашому демографічному та економічному потенціалу, мільйони українців були змушені шукати прихистку за кордоном, що призвело до критичної втрати людського капіталу, особливо серед молоді та кваліфікованих кадрів. Щоб відбудувати країну, нам недостатньо просто чекати на повернення своїх, ми маємо стати конкурентоспроможними на глобальному ринку праці та залучити найкращі таланти з усього світу.

Чому цей законопроект необхідний зараз? Наше чинне міграційне законодавство, на жаль, застрягло в парадигмі контролю, а не розвитку. Ми поводитись так, ніби іноземець це загроза, а не можливість. Поки інші країни - від післявоєнної Німеччини до сучасної Естонії чи Об'єднаних Арабських Еміратів – використовують залучення іноземних фахівців як драйвер економіки, ми створюємо бюрократичні перепони, на мою думку.

Законопроект 14211-1 пропонує докорінно змінити цей підхід. Його головна мета - створити умови для залучення інженерів, медиків, ІТ-фахівців та інвесторів, які прискорять відбудову інфраструктури та створять нові робочі місця для українців.

Ключові новації проекту. Ми пропонуємо три фундаментальні зміни.

Перше. Єдиний документ. Замість двох різних процедур запроваджується єдиний дозвіл на тимчасове проживання та працевлаштування. Сьогодні процедура працевлаштування іноземця це справжнє випробування: спочатку отримання дозволу на працю, потім посвідки на проживання, це два паралельні бюрократизовані процеси.

Ми ж пропонуємо запровадити єдиний дозвіл на тимчасове проживання та працевлаштування. Це уніфікований документ, який видається за однією процедурою – це прозоро, це швидко, і це мінімізує будь-яку суб'єктність або корупційні ризики. Це поєднання дозволить іноземцям легально жити в Україні, жити і працювати в Україні на підставі одного зрозумілого процесу.

Друга зміна. Цифровізація через Єдиний державний вебпортал. Весь процес працевлаштування переводиться в прозору цифрову площину: роботодавець розміщує вакансію, іноземець подає заявку – і все це відбувається під контролем держави, але без суб'єктивного втручання чиновників.

Третя зміна. Прозорість та безпека. Ми встановлюємо чіткий і вичерпний перелік підстав для відмови, що виключає корупційні зловживання та зміцнює довіру до України як до правової держави. Важливий аспект – євроінтеграція, і заступник міністра це теж принагідно згадував.

Цей законопроект розроблено з урахуванням європейського права, зокрема Директиви 2011/98-ЄС та нової Директиви 2024/1233. Висновок уряду та Віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної євроінтеграції є чітким: наш законопроект відповідає міжнародно-правовим

зобов'язанням України та цілям Угоди про асоціацію. Ми не просто відкриваємо ринок, ми робимо це за правилами цивілізованого світу.

Хочу зазначити, що реалізація цього закону не потребує жодної копійки з державного бюджету. Навпаки, він спрямований на залучення іноземних інвестицій, необхідних для нашої економіки.

Головне науково-експертне управління надало ґрунтовний висновок щодо нашого законопроекту. Як автор і прихильник цієї реформи я хочу запевнити: ми бачимо всі технічні та юридичні недоліки і обов'язково їх виправимо до другого читання.

Таким чином, цей законопроект - це сигнал міжнародній спільноті, що Україна готова до відновлення, що ми відкриті для професіоналів та інновацій, це крок до європейських стандартів та реалізація нашої стратегії демографічного розвитку до 2040 року.

Закликаю підтримати цей законопроект у першому читанні і доопрацювати його до другого читання спільно всім разом.

Дякую за увагу, колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую і вам за промову.

Ініціатором другого альтернативного законопроекту під реєстраційним номером 14211-2 є народний депутат України Третякова Галина Миколаївна. Вона сказала, що буде відсутня, тому я коротесенько вам доповім, в чому його суть полягає.

Так само, як і перший альтернативний законопроект, цей проект у переважній більшості своїх положень дублює норми основного. Зверну увагу лише на ключові відмінності.

Так, у цьому проекті пропонується скоротити строк перебування іноземців або осіб без громадянства на території України після припинення трудового договору до 1 місяця. В основному законопроекті такий строк визначений 3 місяці після закінчення трудового договору. В документі визначається строк та спосіб надсилання рішення про відмову в оформленні

посвідки на тимчасове проживання іноземцю або особі без громадянства та роботодавцю.

Також встановлюється обов'язок роботодавця вносити інформацію про дострокове розірвання трудового договору до Єдиного державного вебпорталу працевлаштування іноземців та осіб без громадянства.

При зміні роботодавця проектом передбачається необхідність отримання нового єдиного дозволу на тимчасове проживання.

Також законопроектом виключається вимога щодо підтвердження достатнього фінансового забезпечення для в'їзду в Україну, перебування на території України та транзитний проїзд через територію України іноземцю або особі без громадянства у разі подання заяви про отримання єдиного дозволу на тимчасове проживання і працевлаштування.

Крім того, виключається вимога про необхідність схвалення пропозицій щодо вакансій, які можуть бути заміщені іноземцями та особами без громадянства.

Ще раз, колеги, наголошую, що ми зараз розглядаємо євроінтеграційні законодавчі ініціативи і ми маємо максимально відповідально поставитися до розгляду цього питання, зокрема з урахуванням висновків профільних міністерств.

У надісланих нам матеріалах ви можете побачити, що ми отримали чимало висновків до всіх трьох проектів законів.

Мінсоцполітики, сім'ї та єдності України, Міністерство фінансів України, адміністрація Державної прикордонної служби, адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України в межах своєї компетенції підтримують всі законопроекти і не мають до них зауважень.

Водночас Мінекономіки, Міносвіти та СБУ висловлюють окремі зауваження, фактично однакові за змістом, і вони є актуальними як для основного, так і для альтернативних законопроектів.

Як я вже сказав, багато висновків є майже ідентичними для всіх законопроектів, оскільки переважна більшість норм альтернативних проектів дублює норми основного. Тому я зараз спробую коротко озвучити лише ті зауваження, які є актуальними, до новацій, що запропоновані саме альтернативними проектами закону.

Так, з приводу відмінності законопроекту (реєстраційний номер 14211-1) від основного, ГНЕУ зокрема звертає увагу, що в даному альтернативному проекті, на відміну від основного, поза увагою залишилася така підстава для відмови у наданні Єдиного дозволу на тимчасове проживання і працевлаштування, коли проживання іноземця або особи без громадянства на території України загрожує національній безпеці, громадському порядку, здоров'ю, захисту прав і законних інтересів громадян України та інших осіб, що проживають в Україні, що з огляду на умови триваючої збройної агресії доцільно враховувати.

Щодо відмінностей законопроекту (реєстраційний номер 14211-2) від основного, ГНЕУ зокрема звертає увагу, що в даному альтернативному проекті, на відміну від основного, не визначаються особливості працевлаштування іноземців та осіб без громадянства, які мають вільний доступ до ринку праці в Україні. Також вказується, що на відміну від основного в альтернативному проекті пропонується передбачити, що після розірвання (припинення) трудового договору (контракту), гіг-контракту іноземцю або особі без громадянства надається строк до 3 місяців для пошуку нового роботодавця, за умови відсутності фактів зловживання правом на тимчасове перебування та підтвердження реального працевлаштування за попереднім договором (контрактом). Відповідна норма характеризується правовою невизначеністю, адже з положень проекту не випливає, про які саме факти зловживання правом на тимчасове перебування йде мова і хто та яким чином буде їх встановлювати. Наведене свідчить про відсутність завершених правових механізмів реалізації запропонованого положення на практиці.

Ми запрошували на наше засідання два профільних центральних органи виконавчої влади, які в переважній мірі реалізовуватимуть норми закону у разі його прийняття, це Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України і Державна міграційна служба України, яким я зараз по черзі надам слово.

Надаю слово представнику Мінекономіки, яка координує роботу Державної служби зайнятості, на яку будуть покладені певні обов'язки щодо виконання положень законопроектів. Прошу до слова пані Марчак Дарію Миколаївну, заступника міністра економіки, довкілля та сільського господарства України. Прошу.

МАТВІЙЧУК Б.О. Вибачте, якщо можна, буду я замість пані Дарини Марчак, бо вона...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Директор Департаменту зайнятості Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства Матвійчук Богдан Олександрович. Прошу.

МАТВІЙЧУК Б.О. Дякую за надане слово. Ми підтримуємо, звичайно, наш законопроект, який був розроблений урядом, через те, що певні дерегуляції, які, по-перше, встановлюються альтернативними законопроектами, вони як можуть привести і до покращення з точки зору залучення іноземців, так і до погіршення ситуації, коли ми не будемо зовсім контролювати хто і як буде заїжджати на нашу територію. Тому пропонуємо все ж таки залишитися на нашому законопроекті. Також там звужуються певні права для залучення певних категорій іноземців.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Прошу висловити свою позицію Державну міграційну службу України, яка в переважній мірі виконуватиме норми майбутнього закону. Запрошую до слова Голову ДМС Наumenко Наталію Миколаївну.

Прошу.

НАУМЕНКО Н.М. Шановний Андрію Вікторовичу, шановні народні депутати, дійсно подані сьогодні на розгляд законопроекти запроваджують інноваційні підходи для іноземців та осіб без громадянства з питань працевлаштування та тимчасового проживання в Україні, що полягає у зменшенні бюрократичних процедур і часу на отримання дозвільних документів без шкоди національній безпеці та інтересам України.

Можна довго дискутувати, чи є правильними чи є неправильними такі підходи, але з урахуванням практики застосування процедурних моментів, які реалізує Державна міграційна служба, саме підходи, закріплені в урядовому законопроекті 14211, є реальними для виконання.

Законопроекти 14211-1 та 14211-2 є альтернативними урядовому законопроекту, в основному збігаються з його положеннями, крім деяких відмінностей, стосовно яких слід зазначити про таке. Щодо законопроекту 14211-1, на відміну від урядового законопроекту, цей законопроект безальтернативно запроваджує єдиний дозвіл на працевлаштування і тимчасове проживання для всіх категорій іноземців та осіб без громадянства, не враховуючи те, що існують деякі категорії іноземців, які мають вільний доступ до ринку праці, тобто їм не потрібно отримання єдиного дозволу на тимчасове проживання і працевлаштування.

Відповідно до вимог ЄС та вже чинного законодавства України є категорій іноземців такі, як іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають в Україні, яких визнано біженцями або особами, що потребують додаткового захисту, або яким надано тимчасовий захист в Україні. Громадяни ЄС, закордонні українці, професійні спортсмени, викладачі вищих навчальних закладів та інші, які мають право вільного доступу до

ринку праці в Україні без отримання будь-яких дозволів на працевлаштування. І тому нова процедура оформлення єдиного дозволу на тимчасове проживання і працевлаштування не має на них поширюватися.

Крім цього, законопроект 14211-1 не містить положення щодо схвалення центрами зайнятості пропозицій щодо вакансій, яке має здійснюватися з урахуванням доцільності доступу іноземців та осіб без громадянства до ринку праці в Україні, неможливості заповнення вакансій за рахунок зареєстрованих в установленому порядку безробітних громадян України, перевірки роботодавця. Виключення вказаних положень, тобто механізму належної прив'язки до потреб ринку праці може призвести до зниження захисту внутрішніх трудових ресурсів та зниження конкурентоспроможності українських працівників. На необхідності захисту прав громадян України на ринку праці також наголошував Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.

Також законопроект не містить положень, які б дозволяли відмовити в наданні єдиного дозволу на тимчасове проживання і працевлаштування іноземцям та особам без громадянства, проживання яких на території України загрожує національній безпеці, громадському порядку, здоров'ю, захисту прав і законних інтересів громадян України, оскільки заявник міг свідомо повідомити про себе неправдиві відомості, що може з'ясуватися на етапі розгляду оригіналів документів, що є неприпустимим, особливо в умовах введення воєнного стану та післявоєнного відновлення. Одночасно слід зазначити, що деякі норми законопроекту 14211-1 не узгоджуються між собою.

Щодо законопроекту 14211-2. Законопроект 14211-2, як і законопроект 14211-1, не містить положень щодо схвалення центрами зайнятості пропозицій щодо вакансій, які здійснюються з урахуванням доцільності доступу іноземців та ОБГ до ринку праці в Україні, і також неможливості заповнення вакансій за рахунок зареєстрованих в установленому порядку безробітних громадян України. Виключення вказаних положень, тобто

механізму належної прив'язки до потреб ринку праці, як я вже зазначала, може призвести до зниження захисту внутрішніх трудових ресурсів та зниження конкурентоспроможності українських працівників. Крім цього, відповідно у запропонованій законопроект 14211-2 редакції передбачається, що після розірвання або припинення трудового договору (контракту), гіг-контракту надати іноземцю або особі без громадянства строк до трьох місяців для пошуку нового роботодавця за умови відсутності фактів зловживання правом на тимчасове перебування та підтвердження реального працевлаштування за попереднім договором, контрактом. У зв'язку з цим зазначаємо, що запропоноване положення неможливо реалізувати на практиці, оскільки законопроект 14211-2 не містить механізму перевірки фактів підтвердження реального працевлаштування та не містить визначення такого поняття, як зловживання правом на тимчасове перебування. Окрім того, така пропозиція суперечить статті 11 Директиви ЄС 1233/24, згідно якої єдиний дозвіл не слід скасовувати протягом періоду, щонайменше трьох місяців, у разі безробіття.

Також законопроект 14211-2 містить складну процедуру зміни роботодавця та необхідності отримання нової посвідки на тимчасове проживання. На нашу думку, отримання нової посвідки в цьому випадку є бюрократичним шляхом, оскільки посвідка на тимчасове проживання не містить інформації про роботодавця, здійснювати обмін посвідки на тимчасове проживання у випадку зміни роботодавця недоцільно.

Таким чином Державна міграційна служба не може підтримати законопроекти 14211-1 та 14211-2 у запропонованих редакціях.

Далі, якщо дозволите, я хочу коротко зупинитись на деяких зауваженнях ГНЕУ, висловлених саме до урядового законопроекту. Зауваження щодо вибіркового підходу до визначення категорій іноземців та ОБГ для отримання єдиного дозволу. Посилання на деякі пункти статті 42 Закону України "Про зайнятість населення" не є вибіркоким підходом, оскільки і усі інші категорії іноземців та ОБГ, які увійшли до зазначеного

переліку, не потребують врегулювання підстав їх перебування на території України, оскільки це вже передбачено іншими частинами статті 4 Закону України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства". Наприклад, підстави перебування на території України працівників закордонних медіа, акредитованих для роботи в Україні, визначені в частині 11 статті 4 Закону України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства", працівники філій та представництв юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, це частина 8 статті 4, або визнаних особами без громадянства - це частина 23 статті 4 і так далі.

Щодо встановлення менших, ніж передбачає директива, строків розгляду матеріалів для отримання єдиного дозволу. Встановлення 30-денного строку не суперечить директиві та є реалізацією права держави встановлювати коротші строки розгляду заяви. Директива ЄС 2024/1233 визначає граничні, тобто максимальні строки розгляду заяв, які не можуть бути перевищені, але не зобов'язує державу застосовувати саме 90-денний строк. Встановлення коротшого строку відповідає принципам адміністративної ефективності, спрощення процедур та цифровізації, закріпленими у праві ЄС та Угоді про асоціацію між Україною та ЄС.

Таким чином саме 30-денний строк є підходом, спрямованим на підвищення привабливості України для легальної трудової міграції.

Зауваження щодо необхідності законодавчого врегулювання, функціонування єдиного державного вебпорталу працевлаштування іноземців та осіб без громадянства як державного реєстру. Варто наголосити, що єдиний державний вебпортал не є публічним електронним ресурсом у розумінні Закону України "Про публічні електронні реєстри", а виступає інформаційно-комунікаційною системою для подання та обробки заяв. Єдиний вебпортал не створює самостійного юридичного статусу, не є первинним реєстром прав і не породжує правових наслідків без прийняття відповідних рішень уповноваженими органами. Юридично значимі дії, а саме: надання єдиного дозволу на тимчасове проживання та

працевлаштування, оформлення посвідки здійснюватиметься в межах функціонування ЄДДР та відомчої інформаційної системи міграційної служби та в межах інших державних інформаційних систем та ресурсів.

Портал виконує функції інтерфейсу і взаємодії між заявником, роботодавцем та органами влади, що обґрунтовує застосування до нього спеціального регулювання, а не ... *(нерозбірливо)* режиму Закону України "Про публічні електронні реєстри".

Зауваження щодо чіткого закріплення на законодавчому рівні порядків функціонування системи підбору вакансій. Проект свідомо встановлює рамкове регулювання, тоді як деталізація процедур віднесена до компетенції Кабінету Міністрів України. Ринок праці є динамічним, а механізми його регулювання потребують гнучкості та оперативного коригування. Деталізація процедур на рівні підзаконних актів відповідає європейській практиці і принципу ефективного державного управління, при цьому право на оскарження рішень органів влади гарантовано Законом України "Про адміністративну процедуру" та Кодексом адміністративного судочинства України, що унеможливорює порушення прав заявників.

Щодо необхідності включення у законопроект положень із захисту персональних даних, які обробляються у *(нерозбірливо)*. Регулювання обробки персональних даних вже здійснюється спеціальним законодавством і не потребує дублювання у кожному галузевому законі. Закон України "Про захист персональних даних" має пряму дію і встановлює загальні вимоги до обробки, зберігання та захисту персональних даних.

Державна міграційна служба України як розпорядник відповідних даних визначена чинним законодавством. Включення детальних положень про захист персональних даних до кожного спеціального закону суперечило б принципу системності правового регулювання та призвело б до дублювання норм.

Щодо необхідності встановлення відповідальності роботодавця за відмову в прийнятті на роботу іноземців та осіб без громадянства. На

сьогодні чинне законодавство вже містить достатні механізми відповідальності роботодавців. Відповідальність роботодавців передбачена Законом України "Про зайнятість населення", Кодексом України про адміністративне правопорушення та Кримінальним кодексом у випадку шахрайства або зловживань. Запровадження додаткових спеціальних норм може призвести до дублювання та колізії у правовому регулюванні.

Щодо необхідності виключення з законопроекту перехідних положень. Наявність перехідних положень обґрунтована необхідністю врегулювання переходу від чинної моделі дозволів до нової моделі єдиного дозволу. Проект запроваджує нову модель правового регулювання, яка потребує врегулювання правового статусу осіб, що вже мали дозволи на застосування праці та посвідки на тимчасове проживання. Відсутність перехідних положень створила б правовий вакуум та ризик порушення прав таких осіб. Тому включення перехідних положень спрямоване саме на забезпечення правової визначеності та безперервності правовідносин.

Решта зауважень ГНЕУ носить редакційний характер і можуть бути враховані під час підготовки законопроекту до другого читання.

Підсумовуючи сказане, прошу народних депутатів підтримати основний законопроект 14211 і міграційна служба готова долучитися спільно з народними депутатами до доопрацювання законопроекту до другого читання з включенням до його положень окремих інноваційних підходів законопроекту 14211-2, адаптованих до реального сьогодення, щоб дійсно мати дієвий законодавчий механізм реального виконання спрощення процедур залучення іноземців до ринку праці України.

Дякую, шановний Андрію Вікторовичу. Дякую, народні депутати. Якщо є запитання, ми готові на них відповісти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую і вам, Наталіє Миколаївно, за розлогу доповідь.

Колеги, ви почули позицію основних виконавців майбутнього закону, яку ми не можемо ігнорувати. Перед тим, як перейти до запитань, хочу ще раз наголосити, що в альтернативних законопроектах пропонується фактично повна дерегуляція з боку держави в процесі заповнення роботодавцями вакансій, які можуть бути заміщені іноземцями. Тобто заповнення таких вакансій здійснюватимуться без попереднього схвалення уповноваженим державним органом. Однак ми маємо врахувати, що це може призвести до неконтрольованих міграційних потоків іноземців, зловживань з метою ефективного працевлаштування для легалізації перебування в Україні, а також до зниження захисту внутрішніх трудових ресурсів, тобто громадян України, права яких ми перш за все повинні захищати.

У цьому контексті я ще раз хочу наголосити, що ми розглядаємо євроінтеграційні законопроекти, тобто це проекти документів, якими ми маємо привести наше право у відповідність до права ЄС. Звертаю вашу увагу, що в Директиві 2011/98/ЄС передбачено, що держави-члени не повинні обмежуватися в регулюванні допуску до працевлаштування в тому числі і щодо обсягів допуску громадян третіх країн з метою працевлаштування. Отже, маємо врахувати, що право ЄС, у відповідність до якого ми маємо привести своє законодавство, не передбачає дерегуляції допуску з боку держави до працевлаштування іноземців, як це запропоновано в обох альтернативних законопроектах.

Ретельно проаналізувавши всі три законопроекти, вважаю, що ми маємо відстоювати в першу чергу державницьку позицію і ставитись з повагою до тих, хто напрацьовував великий за обсягом документ, спрямований до досягнення наших євроінтеграційних цілей. При всій повазі до авторів альтернативних законопроектів, але ці законопроекти фактично 95 відсотків дублюють норми основного проекту закону. Тобто було змінено всього кілька положень, а подано це як нові законодавчі ініціативи, хоча зміни, які пропонуються, це фактично декілька поправок, які можна було додати до другого читання.

За правилами законодавчої техніки альтернативні законопроекти за своїм визначенням повинні пропонувати зовсім інший спосіб вирішення тієї чи іншої проблеми, пропонуючи саме інший проект, а не кілька інших положень. Якщо 95 відсотків альтернативних проектів в законі дублюють положення основного, вибачте, але це не альтернатива, а лише поправка. Будь ласка, подайте її до другого читання і ми по ній визначимось.

Тому, колеги, беручи до уваги, що в альтернативних проектах законів фактично використана переважна більшість положень урядового законопроекту, а ключові їх відмінності мають характер поправок, враховуючи, що в Плані законопроектної роботи Верховної Ради України на 2025-й рік саме Кабміну доручалось розробити відповідні законодавчі ініціативи, що і було зроблено, враховуючи позиції центральних органів виконавчої влади, які будуть основними виконавцями закону, під час голосування пропоную підтримати основний законопроект. Водночас якщо хтось вважає слушними пропозиції, викладені в альтернативних законопроектах, можна буде подати як поправки під час підготовки проекту акта до другого читання. Це моя позиція і прошу її підтримати.

Шановні колеги члени комітету, чи бажає хтось висловитись або задати питання запрошеним? Дякую.

Колеги, давайте будемо визначатись. Ще раз, прошу вас проявити державницьку позицію і при голосуванні зважити на той факт, що ми маємо виконати свої інтеграційні зобов'язання.

Тож ставлю на голосування наступне рішення комітету. Рекомендувати Верховній Раді проект Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо працевлаштування іноземців та осіб без громадянства (реєстраційний номер 14211 від 14.11.25 року), поданий Кабінетом Міністрів України, включити до порядку денного чотирнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання та за наслідками розгляду в першому читанні прийняти за основу. Проекти законів України про внесення змін до деяких законів України щодо створення належних умов для

залучення праці іноземців та осіб без громадянства (реєстраційний номер 14211-1 від 28.11.25-го року), поданий народним депутатом України Дануцою, та про внесення змін до деяких законів України щодо працевлаштування іноземців та осіб без громадянства (реєстраційний номер 14211-2 від 28.11.25-го року), поданий народним депутатом України Третяковою, включити до порядку денного чотирнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання та за наслідками розгляду у першому читання відхилити.

Друге. Під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України співдоповідачем з розгляду зазначених законопроектів визначити народного депутата України, голову Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин Задорожного Андрія Вікторовича.

Шановні колеги, прошу визначатися шляхом голосування.

Задорожний – за.

Горбенко Руслан Олександрович.

ГОРБЕНКО Р.О. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пан Джемільєв Мустафа.

ДЖЕМІЛЄВ М. Підтримую позицію голови комітету

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам дуже.

Касай Костянтин Іванович.

КАСАЙ К.І. Я теж підтримую вашу позицію, пане голову. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ткаченко Максим Миколайович.

ТКАЧЕНКО М.М. Голосую – за.

І хочу подякувати колегам за роботу, що все-таки беруть участь, готують альтернативні законопроекти. Дякую.

Голосую за вашу пропозицію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Приєднуюся до вас.

Чийгоз Ахтем Зейтуллаєвич.

ЧИЙГОЗ А.З. За. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Євген Геннадійович Яковенко.

ЯКОВЕНКО Є.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Неллі Іллівна Яковлєва.

ЯКОВЛЄВА Н.І. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Яременко Богдан Васильович.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, я так розумію, 10 осіб – за.

Рішення прийнято.

Дякую всім запрошеним колегам за участь в засіданні комітету.

Переходимо до розділу...

МАТВІЙЧУК Б.О. Дякую вам. Гарного дня!

ГОЛОВУЮЧИЙ. І вам навзаєм.

Наталіє Миколаївно, дякую вам також за участь і розгорнуту доповідь.

Богдане Євгеновичу, дякую.

ДРАП'ЯТИЙ Б.Є. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, шановні колеги, переходимо до розділу "Інші питання". Питання друге. Про План роботи комітету на період п'ятнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання.

Шановні колеги, відповідно до положень статті 41 Закону України "Про комітети Верховної Ради України" комітети планують свою роботу на кожну чергову сесію Верховної Ради України. При цьому плани роботи комітету затверджуються рішенням комітету до початку чергової сесії Верховної Ради України, на яку формується саме план.

На виконання доручення Голови Верховної Ради України щодо затвердження відповідних планів до 15 січня 2026 року сьогодні ми маємо затвердити план роботи нашого комітету на період п'ятнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання. Проект плану за встановленою формою вам всім був заздалегідь надісланий. В ньому відображено законопроекти, які перебувають на розгляді в комітеті або які вже розглянуті комітетом і очікують розгляду парламентом, а також законопроекти, які комітет має розглянути і подати свої пропозиції. Жодних додаткових пропозицій, шановні колеги, і зауважень від вас не надходило. Водночас, якщо у когось з'явиться певна слушна ініціатива, ми завжди можемо реалізувати її в робочому порядку.

Тож, колеги, керуючись положенням статті 41 Закону України "Про комітети Верховної Ради України" ставлю на голосування пропозицію затвердити План роботи Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин на період п'ятнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання. Прошу, колеги, голосувати.

Задорожний – за.

Пан Горбенко Руслан Олександрович.

ГОРБЕНКО Р.О. Горбенко – підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пан Джемільєв Мустафа.

ДЖЕМІЛЄВ М. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Касай Костянтин Іванович.

КАСАЙ К.І. Підтримую і голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Максим Миколайович Ткаченко.

ТКАЧЕНКО М.М. Ткаченко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ахтем Зейтуллайович Чийгоз.

ЧИЙГОЗ А.З. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Яковенко Євген Геннадійович.

ЯКОВЕНКО Є.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Неллі Іллівна Яковлєва.

ЯКОВЛЄВА Н.І. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, 10 осіб – за. Рішення прийнято.

Наступне питання порядку денного - про затвердження звіту про стан виконання комітетом Плану законопроектної роботи Верховної Ради за 2025 рік. Колеги, відповідно до положення статті 19-1 Регламенту Верховної Ради України комітети в січні поточного року подають до Верховної Ради звіт про стан виконання Плану законопроектної роботи Верховної Ради за попередній рік. До комітету також надійшло відповідне доручення Голови Верховної Ради щодо подання зазначеного звіту за встановленою формою. Проект звіту вам був надісланий. Мені здається, що там все зрозуміло, адже в останній колонці навпроти кожного законопроекту міститься коментар щодо стану виконання відповідного завдання.

Тому, якщо ніхто не заперечує, ставлю на голосування наступне рішення комітету: затвердити звіт про стан виконання Комітетом Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин та Плану законопроектної роботи Верховної Ради за 2025-й рік.

Прошу голосувати, шановні колеги.

Задорожний – за.

Руслан Олександрович Горбенко.

ГОРБЕНКО Р.О. Підтримую. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пан Джемільєв Мустафа.

ДЖЕМІЛЄВ М. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Касай Костянтин Іванович.

КАСАЙ К.І. Підтримую. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Кузнецов. Дякую.

Максим Миколайович Ткаченко.

ТКАЧЕНКО М.М. Ткаченко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ахтем Зейтуллайович Чийгоз.

ЧИЙГОЗ А.З. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Яковенко Євген Геннадійович. Я бачив, що ви сказали – за. Дякую.

Яковлєва Неллі Іллівна.

ЯКОВЛЄВА Н.І. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, 10 осіб – за. Рішення прийнято.

Переходимо до розгляду наступного питання порядку денного. Четверте питання. Про пропозиції Комітету до порядку денного п'ятнадцятої сесії Верховної Ради України.

Шановні друзі, так само на виконання вимог статті 21 Регламенту Верховної Ради України та за дорученням Голови Верховної Ради України ми повинні надати пропозиції комітету до проекту порядку денного наступної п'ятнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання. Проект пропозицій нашого комітету вам був надісланий. Цей документ, як і зазвичай, містить 3 блоки питань, а саме: перелік законопроектів, підготовлених комітетом до розгляду на пленарних засіданнях; перелік законопроектів, які комітету доручається підготувати і доопрацювати для розгляду на сесії; перелік законопроектів, які не рекомендовані до розгляду як такі, що втратили свою актуальність.

Якщо ні в кого немає зауважень до надісланого проекту, керуючись положеннями статті 21 Регламенту Верховної Ради України та статті 13 Закону України "Про комітети Верховної Ради України", ставлю на голосування наступну пропозицію: затвердити пропозиції Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин до порядку денного п'ятнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання.

Прошу визначатися голосуванням.

Шановні колеги, Задорожний – за.

Руслан Олександрович Горбенко.

ГОРБЕНКО Р.О. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пан Джемільєв Мустафа.

ДЖЕМІЛЄВ М. Джемільєв - за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Касай Костянтин Іванович.

КАСАЙ К.І. Підтримую. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ткаченко Максим Миколайович.

ТКАЧЕНКО М.М. Ткаченко Максим – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Чийгоз Ахтем Зейтуллаєвич.

ЧИЙГОЗ А.З. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Яковенко Євген Геннадійович.

ЯКОВЕНКО Є.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Неллі Іллівна Яковлєва.

ЯКОВЛЄВА Н.І. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, 10 осіб – за.

Рішення прийнято.

І останнє на сьогодні питання порядку денного. П'яте. Про стан виконання положень Закону України "Про корінні народи України" (№ 1616-IX від 1 липня 2021 року).

Колеги, це питання ми розглядаємо в порядку здійснення контрольної функції відповідно до затвердженого нами Плану роботи комітету на період чотирнадцятої сесії.

Хочу звернути вашу увагу на той факт, що розгляд подібних питань на наших засіданнях дає певні результати. Так питання, яке ми нещодавно розглядали в порядку контролю щодо виконання Закону про одночасне оформлення паспорта громадянина України та паспорта для виїзду за кордон зрушило з місця – уряд нарешті ухвалив ті підзаконні акти, які були необхідними для виконання закону і які тривалий час не приймалися.

Як ви пам'ятаєте, за результатами розгляду цього питання ми звернулися до Кабінету Міністрів і уже сьогодні можна констатувати, що таке звернення мало належний ефект. Це невеличка ремарка для того, щоб всі ми розуміли, що розгляд комітетом подібних питань дає свої результати.

Отже, рухаємося далі. Вам усім завчасно були надіслані матеріали інформаційного характеру щодо стану виконання положень Закону України "Про корінні народи України", з яким, я сподіваюся, ви ретельно ознайомилися. Нагадую, що закон був прийнятий ще у 2021 році.

У нас на засіданні по цьому питанню присутні представники Державної служби України з етнополітики і свободи совісті, Міністерства культури України та Міністерства економіки, довкілля і сільського господарства України.

Пропоную спочатку заслухати Державну службу України з етнополітики та свободи совісті, яка станом на сьогодні повинна забезпечити формування та реалізацію державної політики у сфері корінних народів. Я

попрошу коротко доповісти щодо стану виконання закону, а потім перейдемо до запитань, у тому числі до запрошених міністерств.

Прошу до слова Голову служби Віктора Єленського. Будь ласка.

ЄЛЕНСЬКИЙ В.Є. Дуже дякую за слово і за розгляд цього питання.

Закон, як ви підкреслили, було ухвалено у 2021 році. Державна служба з етнополітики та свободи совісті брала участь у розробці законопроекту на попередніх стадіях. Отже, майже відразу після ухвалення закону було ухвалено два важливих нормативно-правових акти – постанови Кабінету Міністрів, якими визначалося порядок здійснення консультацій з представницькими органами корінних народів. Нагадаю, що це кримські татари, це кримчаки і наш корінний народ караїми.

Отже, після цього Державна служба з етнополітики та свободи совісті зосередилася на законопроекті, яким надавався, закріплювався статус представницького органу корінного народу за Меджлісом кримськотатарського народу. Цей документ був готовий в 2023-му році, пройшов міжвідомчі погодження і був відправлений до Кабінету Міністрів. Кабінет Міністрів розглядав це питання і відклав його і направив до нашої служби на доопрацювання. В 2024-му році знову Державна служба з етнополітики та свободи совісті відправила після нового перепогодження цей документ до Кабінету Міністрів, але станом на сьогодні це питання не є вирішеним. І я маю надію, що розгляд цього питання – питання імплементації Закону про корінні народи вашим комітетом, і зокрема питання про надання, закріплення за Меджлісом кримськотатарського народу статусу представницького органу корінного народу буде вирішено, тому що цей нормативно-правовий акт є по суті справи ключовим, оскільки всі питання, які стосуються корінних народів України, вони повинні проходити консультації з представницькими органами корінних народів, а поки що такий орган створив тільки кримськотатарський народ і це є Меджліс.

Наразі Державною службою створена консультативна рада з питань корінних народів, де проходять, сказати б, обкатку, і де проходять дискусії щодо тих чи інших актів, які стосуються корінних народів України. Це надзвичайно важливий орган.

Останнє засідання його було зовсім недавно, на ньому обговорювалися можливі зміни до Закону "Про корінні народи". Але, підкреслюю, ця консультативна рада не може замінити консультації, які передбачені законом, з представницькими органами корінних народів.

Далі, якщо говорити дуже стисло, то питання імплементації Закону "Про корінні народи" відображено в стратегічному плані, так званому "екшен плані", який введено в дію постановою уряду в травні минулого року. І стратегічна ціль 9, вона повністю присвячена корінним народам.

Далі важливо відзначити, що закон, сказати б, дав потужний імпульс розвитку освітніх і мовних прав корінних народів, їх захист. Затверджено стратегічні цілі і стратегію захисту мов національних меншин і корінних народів і мов, які знаходяться на межі зникнення. До цього переліку внесено всі три мови корінних народів нашої країни. І також ви, Верховна Рада ухвалила нову редакцію Хартії міноритарних мов, до якої, і ми за це дуже вдячні, нарешті увійшли всі три мови наших корінних народів, які загрожено, і мови тих народів, які знаходяться на межі зникнення – це ідиш, це урумська, це румейська і так далі, і тому подібне.

Далі, в контексті захисту прав, мовних прав корінних народів була створена комісія з правопису кримськотатарської мови, створений, якщо дуже коротко говорити і не перелічувати всі ці нормативно-правові акти, створений правопис кримськотатарської мови, він виданий двома мовами: українською і кримськотатарською, по 3 тисячі примірників. От я хочу показати вам сигнальний примірник цього правопису. Це надзвичайно важливий крок у захисті прав кримськотатарської мови, і ми знаходимося в процесі захисту двох інших мов корінних народів України, які знаходяться, на жаль, в менш захищеному стані через те, що, ну через демографічні відомі

причини, а також звичайно через окупацію Криму російськими загарбниками.

Важливим кроком також в розвитку мови корінного народу України, кримськотатарського народу, буде запровадження премій за розвиток кримськотатарської мови, конкурс на ці премії оголошений 2 січня цього року. Ми вже розробили диплом, який буде вручатися переможцям конкурсу. Всього встановлено 20 премій по 50 тисяч, от такий буде лауреатам видаватися, нагороджуватися будуть лауреати таким знаком. Цей конкурс має достатньо високу популярність. 2 січня конкурс оголошений, ми вже маємо півтора десятки заявок, при цьому це достатньо високопрофесійні філологи, тюркологи, історики, ті, хто працює у сфері розвитку кримськотатарської мови.

Хочу також нагадати, що наприкінці 2024 року вперше відбулась зустріч Президента України з представниками національних меншин і корінних народів, це була надзвичайно важлива зустріч, і так її оцінили представники і корінних народів, і національних меншин. Вона, часом, носила щемні такі, сказати б, моменти. На цій зустрічі, наприклад, представники зовсім нечисленного караїмського народу просили Президента згадати в новорічному зверненні Мелітополь, звідки вимушена була евакуюватись нечисленна караїмська громада, правам і свободам яких загрожували загарбники, Президент це зробив, і це мало надзвичайно глибокий розголос в середовищі українських караїмів. Тоді ж, наприкінці 2024-го року, у нас прямо на зустрічі з Президентом було встановлено День, Указом Президента було встановлено День міжнаціональної злагоди і культурного розмаїття, яким буде пошановуватися і пошановується внесок національних меншин і корінних народів у загальноукраїнську скарбницю. Цей День призначено на 21 травня. 21 травня 25-го року було закладено сад національної злагоди, де представники національних меншин, спільнот і корінних народів, кожний висадив своє дерево і там є можливість кожний рік висаджувати додаткові дерева, встановлювати артефакти якісь, які належать

до національних меншин і корінних народів. І я думаю, що це може стати частиною такого державного ритуалу. Представники вашого комітету були на цьому відзначенні і я запрошую всіх на цьогорічне відзначення 21 травня.

Наступного дня відбулася ще одна зустріч Президента України з представниками національних меншин і корінних народів, яка, як на мій погляд, була дуже продуктивною.

І закінчуючи, я хочу сказати, що буквально сьогодні, в першій половині дня, відбувся ініційований Меджлісом, Ресурсним Центром Кримськотатарським і Державною службою з етнополітики та свободи совісті круглий стіл, якраз присвячений імплементації Закону про корінні народи, на якому, тобто на круглому столі, було достатньо докладно обговорено ті нормативно-правові акти, які необхідно розробити додатково для того, щоб Закон про корінні народи в подальшому працював, що називається повністю.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, дякую, дякую, пане Вікторе. Дякую.

Колеги, переходимо до запитань. Давайте я, як завжди, на правах голови комітету розпочну зі своїх запитань, а потім надам можливість поставити запитання всім охочим.

Тож у надісланих до комітету матеріалах, які ми отримали від ДЕСС, зазначено, що із шести підзаконних нормативно-правових актів, прямо передбачених Законом України "Про корінні народи України", за чотири роки фактично був прийнятий лише один, за розробку якого відповідала ДЕСС. Інші п'ять документів нібито мали розробити інші центральні органи виконавчої влади. Згідно резолюції Прем'єр-міністра від 2021-го року за більшість документів мало б відповідати Міністерство культури. Звісно ж, ми звернулися до Міністерства культури, але нам відповіли, що тепер ДЕСС є окремим центральним органом виконавчої влади, який має формувати, реалізовувати політику у цій сфері. Тобто ДЕСС повідомляє, що це не їхні

повноваження, а Міністерство культури каже, що відповідні повноваження перейшли саме до ДЕСС. Шановні колеги, звісно, це все дуже цікаво – хто і кому які повноваження передав. Але нас як комітет цікавить виконання закону.

Більше ніж 4 роки підзаконні акти не приймаються. Тобто фактично положення Закону України "Про корінні народи України" не діють. ДЕСС, яка відповідно до затвердженого урядом положення повинна забезпечити формування та реалізацію державної політики у сфері корінних народів України, нічого не робить з цього приводу. Тобто це всіх влаштовує. Я розумію, що в дорученні зазначенні інші міністерства. Але хіба ДЕСС як центральний орган, що має реалізовувати державну політику щодо корінних народів, за 4 роки не міг звернутися до інших міністерств чи до Кабінету Міністрів з пропозицією вирішити ці питання? Зараз проходить 4 роки і ДЕСС просто каже, що більшість норм закону не виконується, бо інші органи не прийняли необхідні акти. А яку ж політику ви тоді реалізовували всі ті 4 роки?

Мені здається, що такий підхід це в першу чергу неповага до представників корінних народів.

Прошу по черзі прокоментувати причини своєї бездіяльності спочатку представникам Мінкульту, а потім представнику ДЕСС.

Від Мінкульту, будь ласка, визначіться, хто буде доповідати.

ВЕРБИЦЬКИЙ І.І. Доброго дня. Мене звати Іван Вербицький, я заступник міністра.

Власне, справді, як ви зазначили, після того, як ДЕСС став окремим центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів і який власне забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері міжнаціональних відносин, релігії та захисту прав корінних народів і національних меншин в Україні, відповідно

відповідні повноваження з формування цієї політики перейшли від міністерства до власне Державної служби з етнополітики і свободи совісті.

Власне зі свого боку ми готові допомогти, сприяти і зробити все, що від нас залежне. Але, ну тобто як відповідальні, відповідальні, значить, державні службовці та міністерства, які змушені діяти чи мають діяти в межах і в спосіб, визначений законом, не мають відповідних повноважень розробляти цю державну політику, тому якби можуть лише сприяти в межах повноважень, які наразі є в Міністерства культури. Водночас справді ми готові якби допомогти всім, чим ми можемо. От, будь ласка, якщо є така потреба.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну така собі відповідь і коментар не дуже.

А що у нас представник ДЕСС з цього приводу може доповісти?

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Представник ДЕСС може доповісти про те, що Державна служба з етнополітики та свободи совісті ніколи не перекладала ні на кого свої повноваження, і навіть не чекаючи, що у нас будуть внесені зміни до нашого положення і що будуть переписані резолюції на ДЕСС, вона, тобто Державна служба, ухвалила 19 нормативно-правових актів, які стосувались, це не тільки постанови Кабінету Міністрів, але і внутрішні накази, які стосувались захисту прав корінних народів, їхніх мовних і освітніх прав. І ще раз підкреслюю, низка нормативно-правових актів, які передбачені Законом про корінні народи, вона спирається на попередні консультації з представницькими органами корінних народів. Представницький орган створив кримськотатарський народ – це Меджліс. Ми в комунікації, дуже тісній комунікації з Меджлісом, розробили проект Постанови Кабміну про закріплення за Меджлісом статусу представницького органу кримськотатарського народу і вже вдвічі спрямовували цей документ до Кабінету Міністрів. Щойно уряд ухвалить цю постанову, ми відразу маємо

можливість перейти к іншим постановам, проектам постанов, які передбачені Законом "Про корінні народи".

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Вікторе, ми виключно посилаємось на ваші відповіді, котрі отримані листом. Тому ми бачимо, що виконання закону як таке практично не те, що втілюється, а взагалі нікуди не рухається.

Наступне питання до ДЕСС і стосується воно проблем щодо закріплення статусу представницького органу корінного народу. До речі, саме з цим фактом – закріплення такого статусу – і пов'язується виконання більшості інших положень закону. В надісланих до комітету матеріалах відзначається, що ДЕСС неодноразово зверталось до Кабінету Міністрів з проектом розпорядження щодо закріплення правового статусу представницького органу кримськотатарського народу. Однак через різні причини: повернення на доопрацювання, відставка уряду тощо – станом на сьогодні відповідне розпорядження досі не прийнято. Зараз, як я розумію, такий проект знову перебуває в Кабміні і знову очікує розгляду.

У зв'язку з цим в листі зазначається, що проблеми фактично немає, адже ДЕСС зробило все необхідне. Але така ситуація, в тій чи іншій формі, існує знову ж таки вже близько чотирьох років. Закон прийнято в 2021-му. Далі у вашому ж листі вказується, що перший проект розпорядження був направлений до Кабміну чомусь тільки в жовтні 2023 року, а в жовтні 2024 року, тобто через рік, проект був повернутий на доопрацювання. Фактично проект пролежав близько року і ніхто нічого не робив, всіх все влаштовувало, а норма закону, яка не працювала, так і не працює. І тільки через рік проект був повернутий і над ним почалася вже нова робота.

Ще раз акцентую увагу, що зараз вже 2026 рік і розпорядження досі немає. Складається враження, що питання і не планується вирішувати, адже, наскільки мені відомо, це питання зараз ще і розглядається в суді.

Прокоментуйте, будь ласка, чому так відбувається, на якому етапі зараз перебуває судова справа? І чи не здається вам, що це виглядає як свідоме ігнорування прав, закріплених в законі? Будь ласка.

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Судовий позов стосувався Кабінету Міністрів, а не Державної служби з етнополітики та свободи совісті. Державна служба з етнополітики та свободи совісті повністю виконала свої зобов'язання, що стосувалися проекту цього нормативно-правового акта. Кабінет Міністрів не знайшов за можливе розглянути його і він довгий час лежав в уряді. Потім нам його відправили на доопрацювання без вказівки на те, що саме має бути доопрацьовано. ДЕСС удосконалив, скажімо так, цей документ і знову послав його на розгляд Кабінету Міністрів. Паралельно до Кабінету Міністрів зверталися з депутатськими запитами народні депутати. Кабінет Міністрів переслав ці запити Державній службі для відповіді. Державна служба знову говорила про те, що вона проект цей підготувала. Таким чином ідеться про необхідність політичної волі з боку українського уряду.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дякую. Тобто все всіх влаштовувало протягом всього цього часу.

Наступне питання. Ключовою проблемою, наведеною в отриманих від ДЕСС матеріалах, зазначається той факт, що в законі не визначено окрему сферу державної політики щодо корінних народів України та не визначено центральний орган, який реалізовуватиме відповідну політику. Вибачайте, Кабінет Міністрів вже це зробив. Відповідно до Положення, затвердженого урядом, саме Державна служба України з етнополітики та свободи совісті є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України і який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері корінних народів. Тобто всю державну політику без виключення. Але навіть якщо цього недостатньо, тоді скажіть, будь ласка, чому це питання постало тільки зараз? Невже служба за 4 роки

дії закону, знаючи, що вона не в змозі щось реалізувати, не могла ініціювати перед урядом питання про внесення змін до законодавства з метою усунення цієї проблеми? Чому, як вбачається, системна вада закону залишилась без реагування протягом кількох років? Скажіть, будь ласка.

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Я не вбачаю в цьому серйозної проблеми, тому що ДЕСС є центральним органом виконавчої влади, на який покладено формування і реалізація політики у сфері релігії, захисту прав національних меншин і корінних народів. Якщо є деякі, ну, наприклад, того, що стосується мовної політики. Мовна політика, реалізація формування мовної політики закріплена за Міністерством культури. Зараз ми розмежовуємо це з Міністерством культури в тому, що стосується мов національних меншин і корінних народів. Звичайно, ми зверталися до Кабінету Міністрів з проханням посилити наші інституційні можливості в зв'язку з тим, що у нас категоричним чином збільшується наш функціонал, це пов'язано з Законом "Про захист конституційного ладу у сфері діяльності релігійних організацій", а також з тим, що ми перебираємо на себе, наприклад, частину мовної політики, ми перебираємо на себе частину того функціоналу, який здійснювало Міністерство громад, але це не впливає на нашу діяльність, ми все одно займаємось цією діяльністю, навіть без того, що ресурси не перерозподілені.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я підкреслюю, що всі мої запитання базуються на вашій відповіді на запит комітету. Тому не ображайтесь і слухайте.

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Ні-ні, я вважаю, пробачте мене, що я втручаюсь, але я вважаю, що це засідання матиме надзвичайно важливе значення для того, щоби виконання закону отримало вирішальний імпульс.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Знову до вас питання. У матеріалах зазначається що для належного виконання Закону України "Про корінні народи України" при ДЕСС необхідно створити окремий структурний підрозділ з питань корінних народів України, якого станом на сьогодні не існує, на посади до якого мають бути призначені кваліфіковані фахівці. Поясніть, будь ласка, чия це проблема. Невже ми в парламенті маємо думати, як вам створити структурний підрозділ? А як відповідні питання вирішуються зараз? Чи правильно я тоді розумію, що протягом всього періоду дії закону реалізація державної політики у цій сфері фактично здійснювалась без спеціалізованої інституційної спроможності? Чи так? Ні?

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. В складі ДЕСС існує відділ етнополітики, до відання якого належить політика в сфері захисту прав корінних народів. Звичайно, ми б хотіли, щоб інституційні можливості цього відділу були посилені. Але і зараз ті працівники і спеціалісти, які працюють в цьому відділі, вони достатньо кваліфіковані і плюс ми їх посилюємо за рахунок створеного відділу євроінтеграції і міжнародного співробітництва.

Звичайно, ресурсу ніколи не вистачає, але йдеться не про, так би мовити, скарги, а про можливість зміцнення інституційної спроможності ДЕСС.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, зрозуміло. Навіщо тоді ви нам давали інформацію з приводу того, що ви не спроможні створити ту саму інституційну спроможність? Якби не писали, я б це питання не ставив.

Останнє у мене питання. В матеріалах, отриманих від ДЕСС, зазначається, що без внесення системних змін до інших законодавчих актів, зокрема Бюджетного, Земельного, Податкового кодексів України та низки спеціальних законів повноцінна реалізація Закону України "Про корінні народи України" є неможливою. Чи розробляла ДЕСС або чи ініціювала розроблення проектів нормативно-правових актів чи законопроектів з метою

приведення законодавства у відповідність до цього закону? Якщо так, то які саме проекти були підготовлені і на якій стадії вони зараз? А якщо ні, то поясніть, будь ласка, чому протягом кількох років після набрання чинності законом такі ініціативи не були ініційовані.

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Ми обговорювати всі згадані вами проекти законів і нормативно-правових актів на консультаційній раді, яка збирається на регулярній основі, а також в рамках Стратегічного плану, розробленого Меджлісом і Кримськотатарським Ресурсним Центром. Тоді коли буде закріплено за Меджлісом кримськотатарського народу статус представницького органу, ці проекти достатньо швидко будуть обговорені з Меджлісом, а також можливо з представницькими органами караїмів і кримчаків і достатньо швидко можуть бути представлені від уряду на розгляд парламенту.

ЧИЙГОЗ А.З. Пане голово!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я надав слово всім бажаючим, шановні колеги.

Шановні колеги, на мою думку, відповіді, які ми зараз почули, більше схожі на якісь виправдання.

Шановні народні депутати, є ще у когось із вас запитання у рамках застосування саме цього закону?

Неллі Іллівно.

ЯКОВЛЄВА Н.І. У мене є питання, але я думаю, може пан Ахтем...

ЧИЙГОЗ А.З. Я і хотів почати, тому я і підняв руку.

ЯКОВЛЄВА Н.І. А я продовжу.

ЧИЙГОЗ А.З. Пане голово, по-перше, дякую вам, що ви так швидко відреагували на необхідність обговорення виконання цього закону.

По-друге, з більшістю вами поставлених питань я згоден. Тобто є речі, які, мабуть, не треба було чекати стільки років. З іншого боку, от зараз я одну відповідь почув і, пане Вікторе, я думаю, що от ті пропозиції, які ви кажете, що потрібно зміни до закону, не треба чекати основного питання – це імплементації частини для реєстрації Меджлісу, для цього треба було в робочому порядку з нами зустрічатись, як ви це і робите, узгодити ці законопроекти і направити до нашого комітету. Ми завжди працюємо в унісон з нашим парламентом і в першу чергу з комітетом. Частина імплементації, от цей механізм, який стосується постанови Кабміну про реєстрацію Меджлісу, тут дійсно, щось не зрозуміло, і я сам неодноразово підходив до колишнього прем'єра і сьогоднішнього і не можу ніяк пробити от такі... Ми зі свого боку пропонуємо зустрітись і переговорити і з'ясувати, що заважає імплементації цієї частини. Але ні з Шмигалем, ні з, от недавно я зустрічався, підходив в парламенті до нового прем'єра, вона наче як доручила і сказала, що зустрінеється з представниками Меджлісу, з головою Меджлісу, але так і не рухається це питання.

Я пропоную від мені комітету, тому що от наша ДЕСС не може постанову по цьому питанню, в неї немає таких повноважень, тобто це там повноваження Кабміну, а це, скажемо, відповідальність самого прем'єра. І в цьому плані я пропоную від комітету направити в Кабмін наші пропозиції для вирішення цього питання. Далі я прошу пана голову, коли іде мова про можливість і захист прав корінних народів, зокрема кримськотатарського, в такі важкі часи, коли визначення Криму на міжнародних платформах, і щоб наші позиції були більш такими стійкими і на захисті державних інституцій, держави України, у нас присутній Голова Меджлісу. Я би просив після виступів наших членів комітету дати йому слово, щоб він міг виступити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Обов'язково я надам слово. Зараз виступить Неллі Іллівна...

ЧИЙГОЗ А.З. Дякую.

ЯКОВЛЄВА Н.І. Можу, пане голово, так?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

ЯКОВЛЄВА Н.І. Добрий день, ще раз, колеги, наші запрошені присутні! Власне я думаю, що очевидним стає взагалі питання того, що ми як комітет маємо дуже активно відреагувати на ту ситуацію, яка склалася навколо Закону "Про корінні народи".

В принципі, що стосується питання, Андрію Вікторовичу, я вважаю, дуже влучно поставив найбільш болюче питання, яке власне ми бачимо із відповідей державних органів. Але що мене найбільше вразило? Те, що дуже часто ці відповіді були схожі на перекидання відповідальності між різними органами центральної і виконавчої влади. І насправді коли ми говоримо про Закон "Про корінні народи", то це питання політичне, враховуючи, яким чином були визначені корінні народи, і враховуючи те, яким чином власне прописано це питання. А це означає, що питання пріоритетності Криму і власне якщо ми говорили про стратегічний курс на деокупацію і на повернення, реінтеграцію Криму, то воно все ж таки має триматися у фокусі нашої уваги.

Що стосується Міністерства культури. Я розумію, що тут відбулося розмежування, виокремився ДЕСС, але тим не менше зайняти позицію, що міністерство буде просто допомагати, цього недостатньо, тому що тут є ряд питань, які стосуються і охорони культурної спадщини, і реалізації мовної політики, ряду інших питань, тобто тут все ж таки потрібно буде нести

відповідальність, а не просто допомагати Державній службі з питань етнополітики та свободи совісті.

Що стосується, власне, нормативно-правових актів, то безумовно тут варто зазначити, що цього є недостатньо, недостатнім є, власне, посилення взагалі координації у сфері корінних народів. Я хочу ще раз повернутися до питання, що все ж таки, коли відбулася ліквідація Міністерства з питань реінтеграції, то це була стратегічна управлінська помилка і таким чином ми втратили центр координації, який міг би бути вирішений. Бо якраз у відповіді ДЕСС зазначено, що є ряд питань, які потребують координації, оскільки питання корінних народів відноситься до різних сфер.

Станом на зараз у нас, якщо ДЕСС входить в пряме підпорядкування Кабінету Міністрів, то відповідно як сама Прем'єр, так і Кабмін, має виступити саме тим органом координації, який зможе вирішити ті питання, за рахунок яких буксує реалізація даного законопроекту, даного закону, вибачте.

Я дозволю собі тільки одне питання задати Віктору Євгеновичу. Власне, у тій відповіді, яка була надіслана на комітет, було сказано про відсутність стратегії щодо державної етнічної політики, а також Закону про державну етнічну політику. Вікторе Євгеновичу, чи вважаєте ви, власне, як людина, яка очолює інституцію, що потрібен окремий закон щодо державної етнічної політики? Це перше питання. І якщо він потрібен, то яким чином, чи буде це ініціювання з вашого боку чи зі сторони Кабміну?

І також вказано, що, власне, станом на зараз відсутній координатор цієї сфери. То з вашої точки зору, хто має виступити таким координатором сфери етнічної політики?

Дякую.

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Дуже дякую. Ну, ви розумієте, що це таке дуже серйозне питання і питання глобальне. Дійсно, я вважаю, що це повинен бути не закон, а можливо концепція етнополітики, в якій повинні бути дані

відповіді на ключові питання. Наприклад, в жодній Центрально-Східній європейській країні немає стільки етносів, які би визначались як національні меншини. Ну не може етнічна група, яка нараховує 15 осіб за переписом 2001 року, вважатись національною меншиною. Для цього очевидно треба, щоб у нас був або перелік національних меншин, як це є в багатьох країнах Центрально-Східної Європи, або зміна повернення до Закону "Про національні меншини (спільноти)" вказівки на те, це етнічні групи, які традиційно проживають в Україні, і розкрити, що таке традиційно, це ті етнічні спільноти, які проживають певний період часу в Україні, створили пам'ятки матеріальної і духовної культури і створювали очевидно компактні поселення. З цієї точки зору ми очевидно сформуємо перелік наших національних меншин у тому вигляді, в якому це існує в переважній більшості країн Європейського Союзу. Також повинно бути питання - параметри інтеграції національних меншин і корінних народів в українське суспільство в такий спосіб, який би забезпечував їхню інтеграцію без їхньої асиміляції.

І ще кілька таких питань, які стали би хребтом для етнополітики української держави. Спроби створення цієї концепції починалися Інститутом політичних і етнонаціональних досліджень імені Кураса. Але поки що така концепція, редакції такої концепції створювалися, але жодна з них не стала базовою для прийняття її на державному рівні.

Я думаю, що це дуже важливе і глобальне питання, так. Але в тому, що стосується корінних народів, то у нашої держави і у нашого суспільства, і я думаю, що у більшості парламентарів, існує консенсус, що це наше багатство і що їхні права і свободи мають бути максимально захищені з одного боку, з іншого боку це надзвичайно важливі групи, назвемо це так, соціологічно, через які ми впливаємо на світ, в якому права корінних народів дедалі більшою мірою отримують фокус світової суспільної думки. І в тому, що стосується адвокації прав корінних народів на міжнародній арені, ми відстаємо від адвокації у сфері, наприклад, захисту наших релігійних

спільнот або залучення наших релігійних спільнот до адвокації України на міжнародній арені. І сьогодні ми про це досить предметно говорили під час круглого столу з Меджлісом і Кримськотатарським Ресурсним Центром.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Віктор.

Голова Меджлісу кримськотатарського народу пан Рефат Чубаров, прошу вас до слова.

ЧУБАРОВ Р.А. Щиро дякую, шановний пане голово і члени комітету, запрошені.

Державна служба України з етнополітики та свободи совісті надала комітету вичерпну інформацію щодо перебігу подій, пов'язаних зі спробами імплементації Закону України "Про корінні народи". Я бачив ці документи і ми за це дякуємо ДЕСС. Дійсно дякуємо, бо цих спроб було зроблено достатньо, але вони були безрезультатні.

І тут, пане голово, я можу таки сказати, це моя особиста точка зору, зрозуміло, що ДЕСС у своїй довідці не в змозі дати пояснення діям, а з моєї точки зору бездіяльності уряду щодо імплементації Закону України, бо і ми за цей тривалий термін не отримали жодної конкретної відповіді, чому уряд уникає головного. Про що йде мова? І ви самі, шановний пане голово, говорили, що низка законів потрібна для того, щоб імплементувати Закон України "Про корінні народи". І два правові акти вже були нами розроблені спільно з ДЕСС і вони були схвалені урядом: це порядок закріплення правового статусу представницького органу корінного народу України та позбавлення такого статусу і другий – про затвердження порядку проведення консультацій.

Дивіться, ми взяли цей ланцюг правових актів, як потрібні, ми вибрали найголовніше, тобто порядок закріплення статусу представницького органу, і уряд його схвалив на початку нашої спільної роботи. І якщо би далі уряд здійснював би свої дії згідно цієї постанови, ми би зараз отримали статус

представницького органу корінного народу і разом з урядом ми би просували підготовку і розробку інших законів. Отже, оце питання надання статусу представницького органу корінного кримськотатарського народу Меджлісу – це була головна ланка в цьому ланцюзі правових актів, які необхідно було підготувати. Уряд уникав цього. Ми не знаємо справжніх причин.

Тепер інше. Ми намагалися з різних позицій пояснювати уряду, я ціную ваш час, і в дуже спрощеній формі ми говорили таке: дивіться, корінні народи України, закон їх визначив, вони всі пов'язані з Кримом, вони народилися на цій землі, вони там розвивалися. Три з половиною століття там була державність кримськотатарського народу – ось вам аргументи проти постійної російської пропаганди, яка десь все-таки спрацьовує у світі, що, мовляв, Крим це "исконно русская земля и мы по праву там будем находиться" – ну ні, ну ось вам аргументи: це наші корінні народи і це є їхньою землею.

Імплементация закону, ми пояснювали це уряду, це демонстрація того на міжнародному рівні, на всіх майданчиках, де ідуть переговори, що саме Україна є відповідальною і Україна гарантує право розвитку корінним народам на своїй землі. Це дуже вагомий аргумент на тлі цих перемовин, які йдуть. Ми говорили уряду, що надання статусу представницьких органів, зокрема Меджлісу кримськотатарського народу, дозволяє корінним народам стати суб'єктами, а не об'єктами політики деокупації. Ми ж говоримо про деокупацію Криму.

На жаль, нам не вдалося переконати уряд. Тим більше ми говорили, що, і ви знаєте, шановний пане голово, шановні народні депутати, в рекомендаціях щодо імплементації цих вимог і рекомендацій Європейського Союзу містяться норми, які пов'язані зі стандартами у сфері корінних народів, національних меншин, і є норми, є пункти в рекомендаціях, які прямо вказують на необхідність врахування урядом питання щодо статусу кримськотатарського народу, щодо імплементації Закону "Про корінні народи". На жаль, уряд нас у цьому не послухався.

І тепер, я хотів би сказати про те, що нам надалі робити. Зрозуміло, що уникати далі цього вже просто не те що неможливо, це вже просто ганебно.

Я ще раз хочу сказати, незважаючи на те, що ми виходили з нашими такими питаннями до всіх, пане голово, і до Президента України, ми декілька разів обговорювали цю тему, і пан Єленський був присутній, ми разом це обговорювали, і до урядових чиновників, деяких вже немає в уряді чи в Офісі Президента, деякі там послами вже стали, і все таке інше, але треба цю ситуацію вирішувати і розв'язати.

Що ми пропонуємо? Пане голово, ми були би дуже вдячні, якщо би за результатами цього обговорення був би такий обґрунтований, якщо потрібно буде наше залучення, ми завжди готові, лист до уряду з вказанням всіх тих невиконаних урядом завдань. Це дуже важливо, щоби просто уряд побачив, що він став на заваді виконання закону, який був ініційований Президентом України, який був підтриманий абсолютною більшістю народних депутатів України, і чомусь уряд став на заваді виконання цього закону, і буквально роками це робив. Такий лист, я думаю, він мав би завершитись пропозиціями щодо негайного, ну як можна термінового розгляду всіх цих питань, пов'язаних з виконанням статті 8 щодо закріплення статусу представницького органу, зокрема Меджлісу кримськотатарського народу, оскільки всі документи, досьє нами неодноразово надавались уряду.

Є пропозиція, що, ну я сподіваюсь, що цей лист і ваше таке дуже потужне втручання в цей процес – процес виконання законів України, а ви як профільний комітет зараз контролюєте, можливо цього буде достатньо і тоді не потрібно буде проводити комітетські слухання. Але якщо уряд, і цей уряд буде уникати виконання цих питань, я просив би, щоби можливо подумати провести і комітетські слухання, але вже от на такому, ще більш рівні високому, щоб просто вийти з цього тупика, пов'язаного з невиконанням закону.

І останнє. Я просто в порядку прикладу, пане голово, щоб зрозуміли, наскільки серйозна тут ситуація, бо це є сфера вашого комітету, дуже

поважного комітету. Я всі свої чотири скликання у Верховній Раді був тільки в цьому комітеті, бо мені здавалося, що це найважливіша сфера, це створення української політичної нації, і вона зараз створюється війною, і це дуже потужно, це ми всі помічаємо. І тому уряд має надавати найбільшу увагу і цій сфері. А тут ми бачимо велику плутанину, пане голову.

От тільки один приклад. Ми створили Національну комісію з розвитку кримськотатарської мови. Уряд послухався нас, створили, і ця комісія дуже добре працює, пан Єленський доповідав. І цілі інститути розробляють і схвалюють правописи мов тих чи інших народів і, скажемо, української мови. А от ця комісія, Меджліс кримськотатарського народу, ДЕСС – ми за півтора року zorganizували по всьому світові провідних вчених і створили цю комісію і розробили правопис, і уряд схвалив цей правопис, а зараз ця комісія залишилася без голів. У нас там було три співголови, залишився один я. І ми просимо уряд: визначтеся з цією комісією, передайте її, ми даємо пропозиції. Уряд до цього часу просто не може прийняти... Ні, він зараз прийняв рішення, але я хотів просто привести приклад. Питання міжнаціональних відносин, питання національних спільнот, корінних народів, я думаю, що уряду треба виходити на таку дуже усталену систему і затвердити її, і більше нам тут не робити жодних провалів.

Дуже дякую. Вибачте, що зайняв ваш час.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Ми вас почули, будемо це імплементувати в життя.

Дмитре Валерійовичу, будь ласка, вам слово.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую, Андрію Вікторовичу. Шановні народні депутати, Вікторе Євгеновичу! Я не буду забирати багато часу. Насправді голова комітету і в своїх запитаннях, і у своїх реакціях окреслив основні проблемні питання.

Я єдине, що хотів додати, я повністю підтримую народних депутатів і зі своєї позиції як Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини вважаю, що імплементація Закону "Про корінні народи", вона повністю провалена урядом. Закон був прийнятий в 2021 році, а я хочу всім нагадати, що дійсно закон був за ініціативи Президента, більше того, він був проголосований в першому читанні за основу і в цілому всіма представниками фракцій, ми тоді набрали більше 300 голосів, наскільки я пам'ятаю, за цей законопроект. Тобто була повна підтримка і в парламенті вона залишається.

Щодо уряду, наскільки мені відомо, Вікторе Євгеновичу, при всій повазі до вас, ну коли я чую, як представник виконавчої гілки влади каже: "Що це ж питання не до мене, це питання до уряду", - і фактично один орган виконавчої гілки влади каже про те, що це інший орган виконавчої гілки влади недопрацює, ну це, м'яко кажучи, виглядає дивно, як на мене.

Тому от присутній, наскільки я бачу, це заступник міністра культури, це в тому числі і ваша зона відповідальності. Взагалі, нарешті коли представники виконавчої гілки влади зрозуміють, що яку б посаду ви не займали, все, що робить уряд, автоматично це ваша зона відповідальності? Тому з 21-го нормативно-правового акту, які були розроблені з 2021 року під виконання імплементації Закону "Про корінні народи", було прийнято, наскільки мені відомо, 2, а решта 19 вони просто припадають пилом. Сказати, що це ганебне явище, нічого не сказати.

Якщо ми так відносимося до корінних народів, які визначені у нас на рівні закону, ну тоді у нас величезне запитання, як тоді взагалі уряд збирається імплементувати взагалі гуманітарну політику?

Тому на мій погляд, я, до речі, підтримую пропозицію шановного Рефата Чубарова. І я виступав би і підтримую, якщо буде така позиція шановних народних депутатів, провести і парламентські слухання, і міжкомітетські слухання, і ми готові зі свого боку надати додаткову інформацію, яка є в нашій інституції.

Тому, шановні колеги, якраз представники виконавчої гілки влади, при всій повазі до вас, коли ви організовуєте великі форуми, це дуже правильна історія. У 2025 році ви організували перший Конгрес корінних народів, наскільки мені відомо, дуже великий захід, на який, до речі, навіть не запросили Уповноваженого, незважаючи на те, що ми займаємося захистом у тому числі прав корінних народів, але це така історія. У нас чомусь уряд і представники уряду вважають, що коли Уповноважений надає критичні зауваження по їхній діяльності, то це автоматично якісь персональні звинувачення, а не аналіз професійної діяльності.

Тому я за те, щоб юридично сьогоднішнє засідання комітету завершилося напрацюванням юридичного документа, який би за вашої підтримки, Андрію Вікторовичу, за вашим підписом як голови профільного комітету був би направлений на уряд особисто на Прем'єр-міністра з зазначенням всіх недоліків, які були сьогодні встановлені на засіданні комітету, щоб був визначений за можливості час на прийняття цих нормативно-правових актів. І якщо цього не станеться, так само виносити на засідання не тільки одного комітету, а комітетів, парламенту і давати оцінку всім представникам виконавчої гілки влади. Я готовий окремо надати додатково інформацію, що наша інституція напрацювала по напрямку захисту прав корінних народів, де ми бачимо недопрацювання і де ми вбачаємо порушення прав корінних народів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Дмитре Валерійовичу.

Колеги, перед тим, як перейти до прийняття рішення, хочу звернути вашу увагу, ще на такий момент. У матеріалах, надісланих до комітету, зазначається, що ДЕСС не має ресурсів достатніх для належного виконання норм закону. Водночас у тих же матеріалах вказується, що у 2025 році ДЕСС не було використано коштів державного бюджету для виконання заходів,

передбачених програмою "Єдність у розмаїтті". При цьому обсяг фінансування зазначеної програми на 2025-й рік за рахунок коштів державного бюджету становив 96,7 мільйона гривень. Маємо дивну ситуацію: там, де гроші потрібні, їх немає, а там, де вони виділяються, їх чомусь не використовують. Я розумію, що бюджетні кошти мають своє цільове призначення, але ж ніхто не заважав ДЕСС подати пропозиції щодо відповідного перерозподілу бюджетних коштів. Мені здається, що сьогодні з боку ДЕСС ми побачили абсолютно, в моєму розумінні, безвідповідальне ставлення до закону, до парламенту і, в першу чергу, до корінних народів та їх представників, які чекали прийняття цього закону, але після його прийняття змушені лише судитися та звертатися до багатьох інституцій за допомогою.

Можна проводити безліч круглих столів, але це ніяким чином не знімає з ДЕСС відповідальності за виконання своїх прямих обов'язків щодо забезпечення виконання норм закону.

До нашого комітету теж надходять звернення від представників корінних народів України з проханням якось посприяти всім цим процесам. Бувають ситуації, коли тривалий час не приймаються якісь окремі підзаконні акти. Однак сьогодні ми маємо ситуацію, коли за чотири роки в окремій сфері державної політики при наявності законодавчого акта та чітко визначеного відповідального органу фактично не було зроблено нічого.

Тому мені здається, що в нашому рішенні ми маємо також зокрема надати оцінку роботі ДЕСС в частині виконання нею норм Закону України "Про корінні народи".

Отже, шановні колеги, керуючись положенням статті 14 Закону України "Про комітети Верховної Ради України", ставлю на голосування наступне рішення комітету.

Перше. Інформацію щодо стану виконання положень Закону України "Про корінні народи України" (номер 1616-IX від 1 липня 2021-го року) взяти до відома.

Визнати незадовільною роботу Державної служби України з етнополітики та свободи совісті щодо реалізації положень Закону України "Про корінні народи України" (номер 1616-IX від 1 липня 2021-го року).

Третє. Звернутися до Кабінету Міністрів України з вимогою забезпечити негайне прийняття всіх підзаконних нормативно-правових актів, необхідних для реалізації положень, передбачених Законом України "Про корінні народи України" № 1616-IX від 1 липня 2021 року, та проінформувати комітет.

Прошу визначатися шляхом голосування.

Задорожний – за.

Пан Горбенко Руслан Олександрович.

Пан Джемілев Мустафа.

ДЖЕМІЛЄВ М. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Касай Костянтин Іванович.

КАСАЙ К.І. Підтримую і голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Кузнєцов Олексій Олександрович.

КУЗНЄЦОВ О.О. Кузнєцов, голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ткаченко Максим Миколайович.

Чийгоз Ахтем Зейтуллаєвич.

ЧИЙГОЗ А.З. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Яковенко Євген Геннадійович.

ЯКОВЕНКО Є.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Яковлєва Неллі Іллівна.

ЯКОВЛЄВА Н.І. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Яременко – за.

Ткаченко Максим Миколайович.

ТКАЧЕНКО М.М. Ткаченко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, 9 осіб – за. Рішення прийнято.

Дякую всім за участь в засіданні. Дмитре Валерійовичу, дякую. Пане Рефате, дякую.

Шановні колеги, звертаю вашу увагу, інформаційне повідомлення, що в зв'язку з введенням в дію Закону України "Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення деяких гарантій діяльності медіа і журналістів та забезпечення права громадян на доступ до інформації" наступного засідання у нас оновлюється порядок підключення по Zoom-конференції засідань комітету.

Відтепер до Zoom-конференції можна буде приєднатися лише за умови персональної ідентифікації, тобто на екрані повинно відображатися ваше прізвище та ім'я, а при голосуванні обов'язковим є включення камери.

Це дуже важливо, тому прошу врахувати зазначене при підключенні до наступних засідань.

На цьому все, шановні друзі. Якщо більше ні в кого немає додаткових оголошень, то на цьому порядок денний вичерпано. Всім дякую.

Засідання оголошую закритим. Радий був всіх бачити. Мирного вам неба, мирної ночі. Тримаймося! Слава Україні!

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Героям слава! До побачення.